ДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 51-554-04-22
Дата 14.02.2025 г.

ЧРЕЗ
НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 51-ТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО
АННА АЛЕКСАНДРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯ ПО
КОНСТИТУЦИОННИ И
ПРАВНИ ВЪПРОСИ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от ПОДНС, в определения срок за предложения преди второ гласуване, внасяме предложения за промени в приетия общ законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс № 51-553-37-7, както следва:

§ 1. В чл.33, ал.3 „електронен път“ се поставя запетая и се добавя „чрез СИК, постановила отказа. СИК изпраща по електронен път жалбата до ЦИК.“.

§ 2. В чл.57, ал.1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т.34 след думите „видеонаблюдението в реално време“ се добавя „по време на гласуването в изборния ден, както и видеонаблюдението в реално време“.
2. Създава нова т.34а:

34а. Видеозаписите от камерите на видео наблюдението в целият изборен ден се считат за годно веществено доказателство за наказателно преследване при установени данни за незаконосъобразни деяния на нарушителите. Камерите са сертифицират от Министерски съвет. Създава се архивиран запис в независим масив от информация, одобрен от Централната избирателна комисия.

§ 3. Създава се нов чл.206а:

Чл.206а. (1) В избирателната секция избирателят се легитимира чрез регистриране на личната карта през електронно устройство, след което се подписва в избирателния списък и гласува. Информацията от електронното устройство в реално време се генерира в масив на Централната избирателна комисия.

(2) След приключване на изборният ден СИК извършва проверка дали съвпадат броя на регистрираните лични карти от електронното устройство с броя на разписките от машините за гласуване и хартиените бюлетини в урните.

§ 4. Създава се нов чл.209а:

Чл.209а. (1) Избирател гласува в избирателната секция с хартиена бюлетина. Поставя я в сканиращото устройство.

(2) Отчитането на гласа на избирателя, отбелязан върху хартиената бюлетина, се извършва чрез сканиращо устройство.

(3) След отчитане на гласа на избирателя чрез сканиране машината отпечатва разписка, която се пуска в специална кутия.

(4) В края на изборния ден от машината се разпечатва отчет.

§ 5. В чл.213, ал.2 се създава нова т.18:

18. инсталираният софтуер в машината за гласуване се програмира с минимално време за гласуване на гласоподавателя една минута, след което да може да се провежда следващо гласуване.

§ 6. Създава се чл. 213г.:

Чл. 213г. (1) Сканиращата машина се състои от сканиращо устройство, кутия за хартиените бюлетини и печатащо устройство (принтер).

(2) Сканиращата машина се проектира, осъществява и поддържа по начин, който:

1. осигурява лесен и разбираем достъп до механизмите и начините за сканиране, включително и начин за упътване на избирателите с увредено зрение или със затруднения в придвижването;
2. предлага на избирателите гласови инструкции за необходимите действия при сканирането относно избиратели в неравностойно положение;
3. гарантира тайната на гласуването и свободно изразяване на волята на избирателите;
4. не допуска манипулиране на гласовете, както и всяко друго нерегламентирано влияние върху изборния процес;
5. осигурява възможност за лесно управление на потребителския софтуер;
6. съответства на най-висок стандарт за качество, сигурност на информацията и устойчивост на използваните апаратни и програмни средства;
7. не изисква от избирателя специални умения освен необходимите за използване на скенер;
8. гарантира, че всеки избирател подава само един глас за всеки вид избор и че всеки глас се съхранява и преброява само един път;
9. осигурява максимална надеждност срещу външни смущения и неразрешен достъп, включително срещу хакерски атаки;
10. поддържа електронен дневник на сканирането с отбелязване на всички възникнали особености и отклонения от предвидения режим;
11. гарантира лесна поддръжка на апаратните средства и бързо отстраняване на възникнали технически неизправности;
12. позволява одит и проверка от страна на упълномощени органи;
13. не позволява неправилно попълване на бюлетината и отчитане на недействителен глас;
14. сканиращото устройство разпечатва протокол на секционната избирателна комисия след приключване на изборния ден.

(3) Централната избирателна комисия определя техническите изисквания към машините с оптични устройства за сканиране, с които се отчитат гласовете от хартиените бюлетини.

(4) Сканиращите устройства за отчитане на гласовете от хартиените бюлетини и съответните операционни системи са държавна собственост, която се придобива и управлява от Централната избирателна комисия. Централната избирателна комисия закупува устройствата или възлага изработването на такива устройства, както и придобива права върху операционни системи или възлага разработването на операционни системи по такъв начин, че държавата да разполага с неограничени по време, място и обхват права за тяхното ползване.

МОТИВИ

Настоящия проект на Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс е насочен към създаване на по голяма обективност, прозрачност и мотивация за участие и ангажираност на избирателите в политическия живот. Изборният кодекс трябва да създава доверие и увереност в гражданите за безпристрастност и коректност при отчитането и обявяването на крайния вот. При последните предсрочни избори за народни представители се натрупаха сериозни съмнения за манипулации, нарушения и грешки при отчитане на вота от Секционните избирателни комисии /СИК/. Така се създаде силно демотивиране и понижаване мотивацията на избирателя за участие в тях.

Особена тревожност буди установените чрез експертизи от Конституционни съд нарушения на изборното законодателство. Неспазване на процедурите при отчитане на резултата, количеството не действителни бюлетини, множество грешки и злоупотреби при броенето на хартиените и машинните бюлетини, предизвикали подаването на жалби.

Причините за това са:

- Липса на контрол за легитимиране на явилите се избиратели чрез регистриране на личната карта през електронно устройство;
- Липса на машинен протокол, отчитащ гласовете от гласуването с хартиени бюлетини;
- Липса на безпристрастно преценяване действителността на хартиените бюлетини;
- Неправилно отчитане на недействителните гласова;
- Злонамерена намеса и манипулация на резултатите в СИК;
- Видео наблюдението в целият изборен ден

Предлагам нов ред на активна регистрация за удостоверяване явилите се лица удостоверили с подпис си даването на избирателния вот. По този начин целя изчистване на избирателните списъци от български граждани, които са починали, отдавна са напуснали страната не живеят в нея и са се дезинтересирали за постоянно от изборния процес. Целя превенция срещу измами на представители на СИК, наблюдатели, застъпници и др. да провеждат вот чрез разписване на не гласували лица от избирателния списък, контролирайки броя на принтираните разписки от машинния вот и хартиените бюлетини, да бъде равен на регистрираните лични карти. Регистрацията на личните карти при гласуване е с възможност да бъде проверена в сайта на ЦИК за всяко лице поименно в реално време на изборния ден.

Целя да не се злоупотребява с нерегламентирано гласуване с картите на машините през 4 – 10 секунди на вот на гласоподавателя.

Видеозаписите от камерите на видео наблюдението в изборния ден се считат за годно веществено доказателство за наказателно преследване при установени данни за незаконосъобразни деяния на нарушителите след обявяване края на избирателния ден и отваряне на избирателните урни за всички действия до приключване с подписване на протокола на СИК от членовете му. Камерите да са сертифицирани, като има архивиран запис в независим масив от информация, одобрен от ЦИК. И тъй като има вероятност самите камери да бъдат компрометирани/увредени, те излъчвайки на живо онлайн да може лесно да се архивира информацията от тях на друго място /бекъп/, освен и в самата камера.

Целя гласоподавателят след отбелязване на вота си върху хартиената бюлетина я поставя в сканиращото устройство за да е сигурен още преди пускане на бюлетината в изборната урна, дали вота му е действителен. При действителна бюлетина устройството, автоматично тя попада в прозрачната кутия под машината. При недействителна бюлетина устройството ще връща бюлетината за корекция или замяната й. В края на изборния ден от машината се разпечатва отчет от сканиращото устройство. След извеждане на отчет от сканиращото устройство на хартиените бюлетини от сканирането и, СИК вписва броя на гласоподавателите от отчета на сканиращото устройство.

Изборният процес е специфичен процес, което намира отражение и в административнонаказателната дейност. С оглед на това, а и предвид приета нормативна уредба при други държавни и регулаторни органи, намираме за целесъобразно законодателят да предвиди специален ред за установяване на нарушения на ИК и ангажиране на административнонаказателната отговорност на нарушителите, а именно чрез налагане на наказателноправна отговорност от видеозаписите от камерите на видео наблюдението в целият изборен ден, които да се считат за годно веществено доказателство за наказателно преследване при установени данни за незаконосъобразни деяния на нарушителите. Камерите да са сертифицирани от Министерски съвет. Да се създаде архивиран запис в независим масив от информация, одобрен от Централната избирателна комисия.

ВНОСИТЕЛ:

Ваня Василева